

БЛИЩИК Е. С.

студентка Запорізького національного університету, м. Запоріжжя, Україна

ЮРИДИЧНА ОСВІТА ТА ЮРИДИЧНІ ПРОФЕСІЇ В АНГЛІЇ

Актуальність цілісного погляду на професійну підготовку майбутніх юристів з позиції зарубіжного та вітчизняного досвіду, стан досліджуваності проблеми та доцільність її розробки для проектування єдиної концептуальної політики, стратегії і тактики розвитку юридичної освіти в Україні зумовили вибір теми нашого дослідження.

Проблемам порівняльного аналізу вищої освіти присвячені роботи С. Сухорського, В. Зубка, К. Корсака, В. Яблонського, а також дослідження Л. Пуховської, О. Романовського, А. Василюката ін.

Англійська юридична освіта на обов'язковому професійному рівні з'явилася у 18 столітті. Формальним початком юридичного викладання вважають першу половину 18 ст., коли в 1729 р. парламент видав акт про підготовку солісіторіві Вільям Блекстоун почав викладати в Оксфордському університеті. Проте тільки в 19 ст. було створено окремий юридичний факультет, розроблено

відповідні програми професійної підготовки юристів, а юриспруденцію було визнано офіційною академічною дисципліною [1, с. 168].

На сучасному етапі у Великій Британії відсутня вимога необхідності обов'язкової юридичної освіти для того, щоб практикувати у якості адвоката, але, зазвичай, особи спочатку отримують університетську юридичну освіту, а вже після того намагаються отримати дозвіл практикувати в якості адвоката (баристера чи соліситора). Р. Давид, підкреслюючи вплив англійського права на професійну підготовку юристів, пише: « Англійські юристи ніколи не отримували освіти в університетах, і в наші дні в Англії немає необхідності закінчувати університет для того, аби стати адвокатом, повіреним чи суддею. Юристи традиційно формувалися практикою ...» [4, с. 436].

Юридичні професії в Англії – відповідно до традицій англійської правової системи юридичні професії поділяються на дві основні гілки: на адвокатів – соліситорів та адвокатів – баристерів. До інших юридичних професій в Англії належать судді, а також посади Генерального атторнея, Генерального соліситора та Генерального прокурора (Директора державного обвинувачення).

Адвокатів в Англії понад 60 тис. на 57 млн. населення – по одному адвокату на тисячу жителів. Соліситорів – понад 50 тис. та баристерів – біля 5,5 тис. Професія юриста – практика вважалася чоловічою. Тільки у 1919 р. жінкам дозволено бути адвокатами. Проте стан справ змінився мало: серед соліситорів жінки складають десь 10%, серед баристерів – 9% [6, с. 185].

Загальне керівництво адвокатурою (як соліситорами, так і баристерами) здійснюється лордом – канцлером (членом Верховного Суду).

Традиційним для англійського права є поділ адвокатів на соліситорів та баристерів. Розподіл професії адвоката має історичне коріння і залежить від завдань, які виконуються баристерами і соліситорами. Баристери є переважно адвокатами, що виступають в судах усіх інстанцій. Соліситори мають обмежене право на публічні виступи в судах.

Є ряд і інших відмінностей. Так, соліситори можуть входити як партнери у товариства, а баристери не можуть. Соліситори (так як працюють з клієнтами на договірних засадах) можуть вимагати через суд, баристери (які отримують винагороду як гонорар) не можуть цього робити. На соліситерів може бути покладена відповідальність перед клієнтами за професійну недбалість; баристери звільнені від такої відповідальності. Перед початком судового процесу баристери одягають парик і мантию; соліситори перебувають у мантиї лише у деяких судах, зокрема, у суді графства, але завжди без парика. Соліситорам клієнти самі доручають ведення справи; баристерам же доручається ведення справи тільки через соліситорів.

Членство в соліситорах і баристерах фактично є пожиттєвим, хоча в принципі не заборонений перехід з однієї категорії у іншу.

Соліситори і баристери не можуть працювати разом в одній фірмі чи навіть у одному приміщенні допомагати в роботі та виконувати один для другого доручення юридичного характеру.

Баристери – це адвокати вищої кваліфікації, які, зокрема, мають право вести справи в суді. Всі інші адвокати є соліситорами. З даної роздвоєності

юридичної професії витікає, що соліситори і баристери одержують різну освіту і складають різні іспити.

Майбутній соліситор, що вже отримав університетську освіту, повинен потім пройти 9 – місячний курс лекцій в юридичному коледжі, який є спеціалізованою юридичною школою лондонського Юридичного товариства, або в спеціалізованих політехнічних школах в провінції або в Лондоні. Обов'язковими предметами тут є ті, які ближче за все пов'язані з практикою, такі як оформлення операцій із земельною власністю, управління нерухомістю, податкове, торгове, спадкове право і право компаній. Після здачі випускних іспитів молодий соліситор зобов'язаний пройти дворічну учнівську практику в одній з соліситорських контор, в якій він як її службовець (article clerk) виконує свою роботу (articles) в порядку платні за навчання професії соліситора. Після закінчення терміну учнівства молодий юрист приймається в число соліситорів.

Проте і після цього він зможе зайнятися самостійною адвокатською практикою або стати партнером соліситорського комерційного товариства лише після трьох років роботи помічником соліситора. Такий порядок покликаний служити захисною мірою від можливої безвідповідальності і недосвідченості молодих юристів.

Баристерів навчають за наступною схемою. Особи з юридичною університетською освітою повинні бути зараховані студентами в одну з шкіл – гільдій і пройти річний курс навчання в так званій «школі права» при ній. Ця традиція має довгі історичні корені. Ще з 14 століття юристи – практики почали об'єднуватися у численні самостійні корпорації чи гільдії (Inns of court), з яких чотири збереглися і донині: школа – гільдія Лінкольна, школа – гільдія Грея, Внутрішній Темпл і Середній Темпл. Молодий англійський юрист здобував фахові навички, беручи участь у судових засіданнях та у їх імітації у школі – гільдії. Завдання юридичних гільдій полягало не тільки у передачі молодим юристам фахових знань, але й у тім, щоб прищепити їм відчуття корпоративної солідарності. По завершенні навчання та після складання випускного іспиту відбувається урочиста церемонія присвоєння звання баристера. Але й після цього молодий баристер не може займатися самостійною практикою. Протягом року він повинен відпрацювати учнем в одній або декількох баристерських конторах, і тільки після цього може працювати на себе [5, с. 33].

Функції ж англійської адвокатури є досить широкими: адвокати обслуговують органи держави, в тому числі і поліцію; виступають обвинувачами від імені держави та приватних осіб в кримінальних справах; викладають в університетах, займають посади міністрів та інших вищих службовців в уряді, призначаються суддями (судді усіх вищих інстанцій є адвокатами з великим досвідом практичної роботи), здійснюють нотаріальні дії, посвідчують угоди, складають договори, заповіти тощо.

Отже, юридична освіта є необхідною складовою кожного громадянина держави. Це один із визначальних чинників стабільної правової системи. Становлення України як правової держави та утвердження в ній дії верховенства права зумовлюють зростаючу роль українського правництва. Юридична освіта й в Україні потенційно є стрижнем юридичної професії, а юридичні навчальні заклади – охоронцями правової держави. Кількість вищих навчальних закладів,

які дають юридичну освіту, в Україні нині сягає майже 300. Їхнє головне завдання – дати учасникам навчально – виховного процесу повноцінні юридичні знання з навчальних дисциплін в обсязі програми, прищепити навички умілого застосування теоретичних положень у ході практичної діяльності. Підвищити якість підготовки юристів в Україні, яка сьогодні довірена навчальним закладам, пропонується шляхом удосконалення системи державної атестації випускників юридичних навчальних закладів.

Список використаних джерел:

1. Порівняльне правознавство : підручник загв. МОНМСУ / за заг. ред. О. В. Петришина. – Харків : Право, 2012. – 272 с.
2. Петришин О. В. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. для юрид. вищ. навч. закл. і фтів / авт.-уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк. – Х. : Право, 2016. – 164 с.
3. Бойко І. С. Порівняльне правознавство : навч. посіб. / І. С. Бойко, Б. В. Бабін. – 2ге вид., випр. та допов. – О. : Фенікс, 2011. – 152 с.
4. Марченко М. Н. Сравнительное правоведение : учеб. / М. Н. Марченко. – 2е изд., перераб. и доп. – М. : Проспект, 2011. – 784 с.
5. Кананыкина, Е. С. Источники права о специальном образовании в англо – американской правовой семье / Е. С. Кананыкина // Юридическое образование и наука. – 2006. – № 4. – с. 30 – 35.
6. Харитонов Є. О. Англійська юриспруденція як чинник формування англосаксонської правової системи / Є. О. Харитонов, М. О. Гейко // Актуальні проблеми держави і права. – Одеса, 2004. – Вип. 23. – с.183 – 189.